

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 5/2005 vp

Ministeriön selvitys valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanosta

Puolustusministeriölle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta edellytti valtioneuvoston vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa (VNS 6/2004 vp) koskevassa kirjelmässään (EK 35/2004 vp), että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan asianomaisten valiokuntien arvioitavaksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.

Puolustusministeriö on toimittanut puolustusvaliokunnalle 16 päivänä maaliskuuta 2005 kirjallisena selvityksenä selonteon toimeenpanoa koskevan ohjauskirjeen luonnoksen eduskunnan edellyttämää valiokunnan arviointia varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- puolustusministeri Seppo Kääriäinen
- puolustusvoimain komentaja, amiraali Juhani Kaskeala
- kansliapäällikkö Matti Ahola, yksikön johtaja, prikaatikenraali Arto Rätty ja henkilöstöjohtaja Pasi Lankinen, puolustusministeriö

- valmiuspäällikkö, prikaatikenraali Markku Koli, Pääesikunta
- eversti Pentti Väänänen, Puolustusvoimien Materiaalilaitos
- eversti Timo Rotonen, Helsingin Ilmatorjuntarykmentti
- eversti Markku Riittinen, Savon Prikaati
- komentaja Veijo Taipalus, Kotkan Rannikkoalue
- kaupunginjohtaja Jyrki Myllyvirta, Mikkelin kaupunki
- kunnanjohtaja Hannu Joensivu, Tuusulan kunta
- järjestösihteeri Erkki Kolu, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- pääsihteeri Erkki Tähtinen, Päälystöliitto ry
- puheenjohtaja Petteri Leino, Sotilasammattiliitto ry
- everstiluutnantti, puheenjohtaja Pekka Kouri, Upseeriliitto ry
- sopimussihteeri Jorma Viiala, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eduskunta hyväksyi valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittista selontekoa käsitel-

lessään lausuman, jossa eduskunta edellytti, että selonteossa yksilöimättömät puolustusvoimien rationalisointitoimenpiteet tuodaan eduskunnan

asianomaisten valiokuntien arvioitavaksi, kun niistä on konkreettisia esityksiä.

Voimassa olevien säännösten nojalla puolustusministeriö päättää varuskuntien ja varikoiden sijaintipaikkakunnista. Puolustusvoimia koskevan lain 10 §:n mukaisesti puolustusvoimien eri osien sijoituspaikkakunnista määrätään hallinto-toimin. Puolustusvoimia koskevan asetuksen 4 §:n nojalla puolustusministeriö antaa määräykset esikuntien, sotilaslaitosten ja joukko-osastojen perustamisesta, sijoituspaikasta ja lakkauttamisesta.

Selonteossa linjattiin, että puolustusvoimien tulee vuosina 2008—2012 rakenteellisilla toimenpiteillä saattaa toimintamenot vuoden 2004 tasolle keskimäärin 50 miljoonan euron vuotuisin säästöin kohdennettaviksi kehittämiss Hankkeisiin. Valiokunnan selonteon käsittelyn yhteydessä suorittamissa asiantuntijakuulemisissa tuli selkeästi ilmi, että nämä säästöt merkitsevät välttämättä huomattavia rationalisointitoimenpiteitä.

Selonteon mukaan puolustusministeriön hallinnonalan määrärahat vuosina 2005—2008 mitoitetaan menokehityksen mukaisesti. Valtioneuvosto on 11 päivänä maaliskuuta 2005 tekemälään valtionalouden kehyspääöksellä kohdistanut puolustusministeriön hallinnonalan menoihin osana säästötoimenpiteitä uuden 20 milj. euron säästön sekä vuonna 2006 että vuonna 2007. Valtioneuvoston uuden kehyspääöksen mukaisesti puolustushallinnon määrärahat nousevat kuitenkin 2005 vuoden 2 148 milj. eurosta 2006 vuoden 2 248 milj. euroon. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämän uuden kehyspääöksen sisältämien säästöjen takia rationalisointitoimenpiteitä on jouduttu entisestään tiukentamaan ja myös aikaistamaan huomattavasti.

Puolustusvaliokunta toteaa, että tällaisen puolustusvoimien toimintaan merkittävästi vaikuttavan uuden säästöpääöksen tekeminen näin pian selonteon perusteellisen käsittelyn jälkeen ei ole omiaan edistämään puolustusvoimien pitkäjänteistä ja johdonmukaista kehittämistä. Kehittämistyö tulee päinvastoin näin erittäin vaikeaksi. Valiokunta kiinnittää myös huomiota siihen, että valtionalouden vuoden 2006—2009 kehys-

siä koskevan valtioneuvoston selonteon (VNS 1/2005 vp) eduskuntakäsittely on kesken eikä eduskunta ylimmän budjettivallan käyttäjänä ole kehyksiä vielä hyväksynyt. Tästä huolimatta valtioneuvoston kehyspääös on jo otettu huomioon puolustusministeriön esityksissä.

Valiokunta pitää huolestuttavana, että kehyksiin tehtävät leikkaukset tulevat valiokunnan saaman selvityksen mukaan vuosina 2006 ja 2007 vaikuttamaan merkittäväällä tavalla puolustusvoimien varsinaiseen toimintaan, esimerkiksi lentotuntien ja alusvuorokausien määrään sekä kertausharjoitusten ja kansainvälisten harjoitusten toteuttamiseen. Puolustusvaliokunta pitää tärkeänä, että tällaisia säästöpääöksiä tehtäessä arvioidaan kaikkia puolustushallinnon menoja, niiden ajoitusta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Varuskunta- ja varikkorakenteen kehittäminen

Valiokunnan saaman esityksen mukaan Helsingin Ilmatorjuntarykmentti ja Savon Prikaati lakkautetaan 1.1.2007 mennessä. Samoin Kotkan Rannikkoalue lakkautetaan 1.1.2007 mennessä ja osa sen toiminnoista liitetään Suomenlahden Meripuolustusalueeseen ja Reserviupseerikouluun. Lisäksi suunnittelun lähtökohtana todetaan olevan, että näiden lisäksi vähintään kaksi joukko-osastoa lakkautetaan 1.1.2009 mennessä.

Selonteon käsittelyn jälkeen laaditussa selvitysmies prikaatikenraali Arto Rädyn selvityksessä tarkastelun vaihtoehtoina oli kahden joukko-osaston lakkauttaminen vuonna 2008 ja kahden vuosina 2010—2012 sekä toisena mallina neljän joukko-osaston lakkauttaminen kerralla vuonna 2008. Mahdollisina rationalisointipääösten kohteina lueteltiin selvityksessä yhdeksän joukko-osastoa. Nyt tehdyn esityksen mukaisista varuskunnissa Helsingin Ilmatorjuntarykmentti ja Savon Prikaati ovat näiden yhdeksän joukossa.

Kotkan Rannikkoalueesta todetaan selvitysmiehen raportissa, että sen lakkauttaminen ei joukko-osaston operatiivisen merkityksen takia

ole suositeltavaa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa saaman selvityksen mukaan myös Kotkan Rannikkoalue oli selvitysmiehen raportin valmisteluvaiheessa esillä mahdollisesti lakkautettavana joukko-osastona, vaikka sitä ei lopulliseen raporttiin kirjattukaan. Kotkan Rannikkoalueen lakkauttamisesta joukko-osastona saata-va säästö on saadun selvityksen mukaan suuruudeltaan vain noin miljoona euroa. Säästöjen aikaansaaminen, ottaen myös huomioon jäljempänä erikseen käsiteltävät joukko-osastoon suunnatut investoinnit, ei tämän takia voi valiokunnan mielestä olla tämän joukko-osaston lakkauttamisen keskeinen peruste. Valiokunta korostaa selvitysmiehen raporttiin ja asiantuntijakuulemiseen viitaten Kotkan Rannikkoalueen operatiivisten tehtävien merkitystä myös jatkossa.

Helsingin Ilmatorjuntarykmentin lakkauttamisen osalta on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa saatu selvitystä joukko-osaston lakkauttamisen vaikutuksista pääkaupunkiseudun ilmapuolustukseen. Vuoden 2004 selonteon mukaan pääkaupunkiseudun ilmatorjuntaa tehostetaan ja ilmatorjunta on yksi maavoimien kehittämisen painopisteistä vuoden 2009 jälkeen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan pääkaupunkiseudun ja Helsinki-Vantaan lentoaseman ilmapuolustus on tarkoitus toteuttaa eri aselajien ja asejärjestelmien muodostamalla kokonaisuudella.

Ilmapuolustus perustuu yhä enemmän liikkuviin järjestelmiin, esimerkiksi Ilmatorjuntarykmentissa tällä hetkellä käytössä olevan BUK-ilmatorjuntaohjusjärjestelmän korvaajaksi aiottuihin uusiin pitkän ja keskipitkän kantaman ilmatorjuntaohjusjärjestelmiin. Näiden ohjusten hankinnan siirtäminen esimerkiksi ehdotettujen puolustushallinnon vuoden 2006 ja 2007 kehysleikkausten seurauksena on valiokunnan mielestä ristiriidassa edellä esitellyn pääkaupunkiseudun ilmatorjunnan tehostamisen tavoitteen kanssa. Pääkaupunkiseudun puolustukseen ja alueen muihin kehitystarpeisiin liittyen puolustusvaliokunta pitää tarpeellisena selvittää jatkossa San-
tahaminan varuskunnan asema.

Esitetyt varikko- ja varastotoimintojen kehittämistä koskevat toimenpiteet sisältävät merkittäviä varikoiden yhdistämistoimenpiteitä, jotka esitetään toteutettavaksi 1.1.2008 mennessä. Nykyisiä varikoita ei esitetä lakkautettavaksi, mutta niiden toimintoja yhdistetään. Henkilöstövaikutuksiltaan nämä toimenpiteet ovat jopa varuskuntarakenteen kehittämistä suuremmat. Esitetyillä toimilla, Puolustusvoimien materiaalilaitoksen rationalisointi huomioon ottaen, saavutettaisiin 520 henkilötyövuoden säästöt vuoteen 2010 mennessä, kun vastaavat säästöt esitetyillä joukko-osastojen lakkauttamisilla olisivat noin 400 henkilötyövuotta. Varikkorakenteen kehittämiseen liittyvänä yksityiskohtana valiokunta viittaa selontekoa koskevaan mietintöönsä (PuVM 1/2004 vp) sisältyvään kantaan, jonka mukaan jalkaväkimiinoja korvaavien järjestelmien huollon ja ylläpidon järjestelyissä tulee huomioida ensisijaisesti nykyinen miinojen huoltoon ja ylläpitoon liittyvä varikkokapasiteetti.

Nyt tehdyt esitykset eivät koske puolustusvoimien kumppanuusohjelmia (esimerkiksi ajoneuvojen huollon ja kunnossapidon kehittämistä koskeva AKKU-hanke) tai puolustusvoimien tietohallinnon rationalisointihanketta (ns. TIERA-hanke). Valiokunnan saaman selvityksen mukaan näiden hankkeiden toteuttamisella on todennäköisesti huomattavia, nyt tehtäväksi ehdotettuihin varuskuntarakenteen kehittämistä koskeviin päätöksiin verrattavia henkilöstövaikutuksia. Valiokunta korostaa, että mainittuja hankkeita koskevat konkreettiset esitykset on tuotava aikanaan eduskunnan käsiteltäväksi.

Nyt tehtävien esitysten mukaan lakkautettavien joukko-osastojen määrä on lisääntynyt selonteon käsittelyn yhteydessä esillä olleisiin vaihtoehtoihin verrattuna. Samoin lakkauttamisen ajankohdat ovat aikaistuneet merkittävästi eli yhdestä kolmeen vuoteen. Esitys vähintään kahden joukko-osaston lakkauttamisesta 1.1.2009 mennessä merkitsee, että näitä joukko-osastoja koskeva lakkauttamispäätös on käytännössä tehtävä ennen vuoden 2008 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon käsittelyä.

Rationalisointitoimenpiteiden haittojen minimoiminen

Eduskunta edellytti selonteon käsittelyn yhteydessä puolustusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti, että puolustusvoimat toimii selonteossa määriteltyjen henkilöstön vähentämis- ja uudelleenkohdentamistavoitteiden toteuttamisessa hyvän työnantajan tavoin pitäen lähtökohtana irtisanomisten välttämistä ja minimoiden toimenpiteistä aiheutuvat haitat.

Kun toimenpiteet tehtyjen esitysten mukaan entisestään tiukentuvat ja aikaistuvat selonteon käsittelyn yhteydessä esitettyyn verrattuna, ovat haitallisia vaikutuksia korvaavat toimenpiteet puolustusvaliokunnan mielestä entistä tärkeämpiä. Valiokunta korostaa pyrkimystä välttää irtisanomisia mahdollisimman pitkälle. Käytävissä oleva noin 1,5 vuoden aika on kohtuuttoman lyhyt ja aiheuttaa henkilöstön tasolla vakavia ongelmia. Yhteistyöhön puolustushallinnon henkilöstöjärjestöjen kanssa ja henkilöstön aseman turvaamiseen muutoksessa tulee valiokunnan mielestä kiinnittää aivan erityistä huomiota.

Mikkelille Savon Prikaatin lakkauttamisesta aiheutuvat haitat ovat, vaikka niitä osin kompensoi selonteon mukaisesti Mikkeliin perustettava uusi Maavoimien Esikunta, nyt esitetyistä toimista merkittävimmät. Selonteon päätösten perusteella lakkautetaan 1.1.2008 Mikkeliin sijaitsevat Itäisen Maanpuolustusalueen esikunta sekä Mikkelin Sotilasläänin esikunta. Mikkelin kaupungin arvion mukaan esitettyjen toimenpiteiden seurauksena voisi nettomääräisesti olla seurauksena 400 puolustushallinnon työpaikan väheneminen kaupungin alueella.

Helsingin Ilmatorjuntarykmentin palveluksessa on tällä hetkellä 320 henkilöä, joten myös Tuusulan osalta henkilöstövaikutukset ovat merkittävät. Valiokunnalle esitetyn arvion mukaan Kotkan Rannikkoalueen lakkauttaminen merkitsee Kotkassa ja Haminassa yhteensä noin 50 puolustushallinnon työpaikan vähentymistä. Varikko- ja varastojärjestelmän rationalisointia koskevien toimenpiteiden henkilöstövaikutukset ovat paikkakuntakohtaisesti vaihtelevia. Yksittäisten kuntien työpaikkojen menetykset voivat olla merkittäviä. Puolustusvoimien Mate-

riaalilaitoksen esikunnan rationalisointi voisi saadun selvityksen mukaan merkitä Tampereella noin 100 henkilötyövuoden vähentymistä.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan puolustusministeriö aikoo aloittaa rationalisointitoimenpiteiden kohteena olevilla paikkakunnilla poikkihallinnollisen yhteistyön, jonka tarkoituksena on minimoida toimenpiteistä aiheutuvat haitat. Vastaavasta yhteistyöstä on vuoden 2001 selonteon toimeenpanossa saatu valiokunnan saaman selvityksen mukaan pääosin myönteisiä kokemuksia. Yhteistyössä paikkakuntien kanssa tulee käydä läpi eri mahdollisuudet paikkakuntien auttamiseen, esimerkiksi kiinteistöjen ja maa-alueiden vaihtoja hyödyntäen.

Puolustusvaliokunta toteaa, että nyt esitetyt rationalisointitoimenpiteet ovat mittaluokaltaan sekä alueellisilta ja paikallisilta vaikutuksiltaan niin merkittäviä, että päätösten haittojen minimoiminen edellyttää erittäin kattavia ja monipuolisia toimenpiteitä. Toimenpiteiden kattavuuden takaamiseksi tulee koko valtioneuvoston ottaa valiokunnan mielestä niitä koskeva kokonaisvastuu. Valiokunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle erillisen selvityksen rationalisointitoimenpiteiden vaikutuksista ja korvaavista toimenpiteistä kevääseen 2006 mennessä.

Valiokunnan kannan mukaan koko puolustushallinnon ohella muiden ministeriöiden tulee yhteistyössä laatia paikallisia ja alueellisia toimenpideohjelmia sekä ottaa paikkakunnat huomioon valtionhallinnon alueellistamistoimia tehtäessä. Rationalisointitoimenpiteiden kohteina oleville paikkakunnille tulisi esimerkiksi pyrkiä tehostetusti ohjaamaan investointiavustuksia työvoima- ja elinkeinokeskusten kautta.

Puolustusvaliokunnan mielestä korvaavia toimenpiteitä on toteutettava kaikilla rationalisointitoimenpiteiden kohteina olevilla paikkakunnilla. Mikkelin osalta toimenpiteiden merkitys korostuu rationalisointitoimenpiteiden laajuuden sekä kaupungin taloudellisen tilanteen takia. Mikkelistä on vuoden 1991 jälkeen vähennetty jo aiemmin 1 000 valtion työpaikkaa. Valiokunta edellyttää, että 1.1.2008 Mikkeliin perustettava Maavoimien Esikunta sijoitetaan Mikkeliin

mahdollisimman kattavasti. Valiokunta kannattaa myös Johtamisjärjestelmäkeskuksen osan sijoittamista Mikkeliin. Kotkan Rannikkoalueen osalta korvaavat toimenpiteet ovat erityisen tärkeitä sen vuoksi, että joukko-osaston lakkauttamista ei ole paikkakunnilla voitu käytettävissä olevien tietojen perusteella mitenkään ennakoida. Kotkan Rannikkoalueen uudelleenjärjestelyt ovat tulleet esille vasta selvitysmies Rädyn ehdotusten jälkeen. Siksi on perusteltua, että näiden toimenpiteiden käytännön toteutukseen ja ajoitukseen sekä korvaavien toimenpiteiden järjestämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Puolustushallinnon suunnitteluperusteet

Suomen puolustusta hoidetaan kaikkiin naapurimaihin verrattuna suhteessa bruttokansantuloon pienillä taloudellisilla resursseilla. Tämän takia Suomen puolustuksen suunnittelu edellyttää puolustusvaliokunnan mielestä aivan erityistä tarkkuutta, pitkäjänteisyyttä ja huolellisuutta. Valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että suunnittelussa ei kaikilta osin ole noudatettu näitä vaatimuksia. Poliittisen päätöksenteon on omalta osaltaan mahdollistettava nämä vaatimukset täyttävä suunnittelu.

Suunnittelun pitkäjänteisyys edellyttää esimerkiksi sitä, että investoinnit joukko-osas-

toihin suunnitellaan huolellisesti. Nyt lakkautettaviksi esitettyihin Helsingin Ilmatorjuntarykmenttiin ja Savon Prikaatiin ei selvitysmiehen raportin mukaan ole vuoden 1999 jälkeen tehty merkittäviä investointeja. Kotkan Rannikkoalueelle on valiokunnan saaman selvityksen mukaan sitä vastoin investoitu merkittävästi aivan näihin päiviin asti. Merkittävä osa näistä investoinneista jää hyötykäyttöön, vaikka joukko-osaston operatiiviset tehtävät siirtyvät muille joukko-osastoille. Lakkautusesityksen valossa investoinnit esimerkiksi miehittämättömäksi vartiolinnakkeeksi muutettavan Rankin saaren betonilaituriin tai Kotkan Rannikkoalueen käyttöön Haminassa peruskorjattuun ja 1 päivänä maaliskuuta 2005 käyttöön otettuun esikuntarakennukseen eivät kuitenkaan anna kuvaa erityisen suunnitelmallisesta toiminnasta.

Lausunto

Edellä lausutun perusteella puolustusvaliokunta esittää,

että puolustusministeriö ottaa vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon toimeenpanossa huomioon edellä esitetyn arvion.

PuVL 5/2005 vp — MINS 1/2005 vp

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kauko Juhantalo /kesk	Seppo Lahtela /kesk
vpj.	Jaakko Laakso /vas	Reijo Laitinen /sd
jäs.	Tarja Cronberg /vihr	Kalevi Lamminen /kok
	Tony Halme /ps	Eero Lankia /kesk
	Eero Heinäluoma /sd	Olli Nepponen /kok
	Reijo Kallio /sd	Lauri Oinonen /kesk
	Bjarne Kallis /kd	Antti Rantakangas /kesk
	Saara Karhu /sd	vjäs. Eero Akaan-Penttilä /kok.
	Antero Kekkonen /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Antti-Juha Pelttari.

ERIÄVÄ MIELIPIDE 1

Eduskunnan enemmistö luovutti vuoden 2004 joulukuussa puolustusselonteosta äänestettäessä päätösvalan varuskuntien ja varikoiden lakkauttamisesta puolustusministerille. Puolustusvaliokunnan tehtäväksi jäi vain arvion tekeminen puolustusministerin lakkautuspäätöksestä.

Puolustusministeri esittää, että Helsingin ilmatorjuntarykmentti ja Savon Prikaati lakkautetaan 1.1.2007 mennessä. Myös Kotkan Rannikkoalue lakkautetaan ja osa sen toiminnoista siirretään Suomenlahden Meripuolustusalueeseen ja Reserviupseerikouluun. Myöhemmän suunnittelun lähtökohtana on lisäksi vähintään kahden varuskunnan lakkauttaminen vuoteen 2009 mennessä.

Hyrylässä sijaitsevan Helsingin ilmatorjuntarykmentin lakkauttaminen vaikuttaa pääkaupunkiseudun ilmapuolustukseen. Puolustusselonteon mukaan pääkaupunkiseudun ilmapuolustusta tehostetaan ja ilmatorjunta on yksi maavoimien kehittämisen painopisteistä vuoden 2009 jälkeen. Nykyisen BUK-ilmatorjuntaohjusjärjestelmän tilalle aiotaan hankkia uusi pitkän ja keskimatkan kantaman ilmatorjuntaohjusjärjestelmä.

Puolustusvaliokunnassa tekemäni ehdotus liisäyksestä valiokunnan lausuntoon, jonka mukaan Hyrylän varuskunnalla on myös jatkossa keskeinen merkitys pääkaupunkiseudun ilmapuolustuksessa, ei saanut kannatusta.

Tuusulan Hyrylän varuskunta ajetaan alas, jotta uusien ohjusjärjestelmien hankintaan saa-

taisiin riittävät voimavarat. Tuloksena on töiden loppuminen 320 ihmiseltä. Kerrannaisvaikutuksiltaan työpaikkamenetykset ovat vielä huomattavasti suuremmat. Päätös lopettaa varuskunta on virheellinen.

Puolustusmäärärahojen niukkuus ei ole ensisijainen syy lakkautuspäätöksiin eikä toimintamäärärahoihin ja tulevaisuudessa myös varikoihin ja varastoihin kohdistuviin leikkauksiin. Puolustusmäärärahat nousevat vuodesta 2005 vuoteen 2006 peräti 111 miljoonaa euroa. Hallituksen kehyspäätöksen mukaan puolustusmäärärahat ovat ensi vuonna 2 248 miljoonaa euroa. Tänä vuonna määrärahat ovat 2 148 miljoonaa euroa.

Syynä varuskuntien alasajoon on sodanaikaisten joukkojen määrän vähentämisen ja ikäluokkien pienentymisen ohella pitää vuosittain hankittavien uusien asejärjestelmien ja puolustusmateriaalin määrä eurooppalaisittainkin huomattavan korkeana. Noin kolmasosa puolustusmäärärahoista on tarkoitus myös jatkossa käyttää varusteluun.

Päätös luopua kalliiden taisteluhelikopterien hankinnasta oli oikea. Jotta toimintamäärärahojen leikkauksista voitaisiin jatkossa luopua, on tarkasteltava uudelleen myös eräiden muiden uusien asejärjestelmien — muun muassa Hornetien rynnäkköaseistuksen — hankinnan mielekkyyttä.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2005

Jaakko Laakso /vas

ERIÄVÄ MIELIPIDE 2

Perustelut

1. Savon Prikaati. Eduskunta edellytti selonteossa puolustusvoimien rationalisointityön jatkamiselle, että puolustusvoimien tarpeiden lisäksi myös yhteiskunnalliset ja alueelliset vaikutukset otetaan huomioon ratkaisuja tehtäessä.

Mikkelissä 1.1.2008 toimintansa aloittava Maavoimien Esikunta tuo vain noin 250 uutta työpaikkaa. Mikkeliiin 1.1.2007 siirrettävän puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskuksen osan työpaikat kompensoivat menetyksiä osittain. Näistäkin luvatuista työpaikoista merkittävä osa on jo Mikkelissä. Myös on olemassa arvio siitä, että osa Maavoimien Esikunnan henkilöstöstä asuu muualla kuin Mikkelissä. Lakkauttamisten kokonaisvaikutukset Mikkelille ja koko maakunnalle ovat merkittävät, eivätkä täytä eduskunnan määrittämiä reunaehtoja.

Lakkautussuunnitelmia esitellessään puolustusvoimain komentaja kertoi, että jalkaväkikoulutuspaikkoja on puolustusvoimissa tällä hetkellä liian vähän tarpeeseen nähden. Hänen mukaansa tarve voidaan hoitaa vähentämällä aselajikoulutusta valmiusyhtymissä ja myös joissakin aselajijoukko-osastoissa muuttamalla ne jalkaväkikoulutuspaikoiksi. Tiedossa on jo nyt, että jatkossa alueen varusmiehet koulutetaan aselajien tai puolustushaarojen joukko-osastoissa. Savon Prikaati on ollut vahva ja toimiva jalkaväkijoukko-osasto, jonka koulutustulokset ovat olleet erinomaisia. Tätäkin taustaa vasten Savon Prikaatin lakkauttamiselle ei ole perusteita.

Savon Prikaatin nykyiselle sijoitusalueelle jää ja siirretään uusia puolustusvoimien toimintoja. Näin ollen kiinteistömenoissa ei saada suunniteltuja täysimääräisiä säästöjä eikä aluet-

ta voida tehokkaasti käyttää muuhun toimintaan. Ne ovat kuitenkin esitetty lakkauttamisen perusteiksi selvitysmiehen raportissa.

Savon Prikaatin lakkauttamisen perusteissa mainitaan myös, että henkilöstöä voidaan käyttää perustettavan Maavoimien Esikunnan organisaatiossa. Lakkauttaminen esitetään suoritettavaksi 1.1.2007 mennessä, kun taas Maavoimien Esikunta aloittaa vasta 1.1.2008. Tämä tulee aiheuttamaan suuria vaikeuksia henkilöstön jatkosijoittamiselle ja myös monia muita ongelmia. Ottaen huomioon henkilöstön koostumuksen ja koulutuksen on olemassa vaara, ettei henkilöstöä ainakaan suuressa määrin sijoiteta Maavoimien Esikunnan organisaatioon.

2. Pääkaupunkiseudun ilmapuolustus. Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan pääkaupunkiseudun ilmatorjuntaa tehostetaan. Asiantuntijakuulemisen yhteydessä jaetussa muistiossa Helsingin Ilmatorjuntarykmentin lakkauttamisen vaikutuksesta pääkaupunkiseudun ilmatorjuntaan todetaan mm., että "tulevaisuudessa sodan kuvassa ilmauhkan merkitys kasvaa edelleen".

Pääkaupunkiseudun ilmatorjuntatilanteen muutos on aiheuttanut yleistä hämmennystä. Asiantuntijat ovat vakuuttaneet, että huoleen ei ole aihetta. Tämä vaatii kuitenkin tarkempaa selvitystä ja tiedottamista myös kansalaisille.

3. Santahamina. Valiokunta ei saanut selvitystä Santahaminan käytöstä pääkaupunkiseudun puolustamiseen. Näin ollen ei ole perusteltua esittää selvityksen laatimista. Puolustusvoimien toiminnot edellyttävät jatkossakin Santahaminan olevan puolustusvoimien käytössä.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 2005

Olli Nepponen /kok
Eero Akaan-Penttilä /kok.